

Ondersteuningsplatform Land van Cuijk

Pilot Dyslexie Land van Cuijk

Dyslexie en de vergoedingsregeling voor Ernstige Dyslexie

Informatie voor scholen

Wat is dyslexie?

Sommige leerlingen komen niet mee met klasgenoten op het gebied van lezen en/of spellen. Het duurt bij deze groep bijvoorbeeld langer voordat het lezen vlot en vloeiend gaat, of het kost hen meer tijd om de spellingregels goed toe te passen. Leerkrachten zullen deze problemen signaleren en er wordt dan extra ondersteuning ingezet. Ook thuis lezen is enorm belangrijk. Een deel van deze leerlingen profiteert van de extra ondersteuning en loopt de achterstand (voor een groot deel) weer in. Er is dan sprake van een tijdelijk probleem.

Indien de begeleiding onvoldoende effect heeft en de achterstand groot is, kan er mogelijk sprake zijn van een leesstoornis cg. dyslexie. Dyslexie betekent letterlijk: niet kunnen lezen. De term komt uit het Grieks, dys = niet goed functioneren en lexis = taal of woorden. Officieel wordt dyslexie in Nederland aangeduid als 'een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau'.

Dyslexie kan iedereen treffen. Dyslexie is onafhankelijk van intelligentie (de ondergrens van dyslexie is een totale intelligentie van 70). De precieze oorzaak van dyslexie is nog niet helemaal bekend, maar wel is duidelijk dat het zich afspeelt in de hersenen. Het lijkt erop dat het hersengebied waar klanken aan schrifttekens worden gekoppeld, te zwak is aangelegd of moeilijk bereikbaar is. De klankcodes worden daardoor onvolledig of incorrect in de hersenen verwerkt en minder goed in het geheugen opgeslagen. Het gevolg is dat deze ook minder goed uit het geheugen zijn op te halen om gekoppeld te worden met het woordbeeld.

Het staat vast dat bij dyslexie sprake is van een erfelijke factor. Een kind dat één ouder heeft met dyslexie, heeft 40 tot 50% kans er ook aanleg voor te hebben. Bij twee ouders met dyslexie ligt dit percentage rond de 80%.

Er is alleen sprake van dyslexie als er geen andere oorzaken zijn die de leesproblemen kunnen verklaren. Bij dyslexie kunnen zowel lees- als spellingproblemen voorkomen, maar deze komen ook los van elkaar voor. Dyslexie is een stoornis in het technisch lezen, niet in het begrijpend lezen. Dyslexie kan het begrijpend lezen wèl belemmeren. Dit is het geval als het technisch lezen onevenredig veel aandacht en energie vraagt. Bij een kind met dyslexie is dit vaak het geval. Dyslexie belemmert ook het vlot leren lezen. De meeste kinderen met dyslexie leren uiteindelijk wel lezen, maar blijven trager lezen. Ze moeten er meer energie in steken en zijn daardoor vaak sneller afgeleid dan de gemiddelde lezer. Dat gaat vaak ten koste van het begrip van wat gelezen is.

Kinderen met dyslexie kunnen moeite hebben:

- Om het verschil te horen tussen klanken als m en n; p, t en k; s, f en g; eu, u en ui
- Om de klanken in volgorde te zetten, zoals bij 'dorp' en 'drop' of '12' en '21'
- Om de aandacht te houden bij 'klankinformatie' (gesproken woord)
- Met het inprenten van reeksen, bijvoorbeeld tafels of spellingsregels
- Met het onthouden van vaste woordcombinaties, uitdrukkingen of gezegdes
- Met het onthouden van losse gegevens, zoals rijtjes, woordjes en jaartallen

Ondersteuningsplatform Land van Cuijk

Ernstige dyslexie

Een kleine groep kinderen met dyslexie profiteert onvoldoende van de basisondersteuning door de school. Hun dyslexie is te ernstig om binnen de mogelijkheden van de school optimaal begeleid te kunnen worden. Deze kinderen kunnen in aanmerking komen voor vergoed onderzoek en, indien ernstige dyslexie wordt vastgesteld, individuele behandeling door een zorgaanbieder.

Ongeveer 3,6% van de leerlingen heeft ernstige dyslexie. Het totale percentage van leerlingen met dyslexie ligt hoger, op zo'n 7%. Dat komt omdat dyslexie, net als elke andere vorm van menselijk gedrag, niet een kwestie is van 'je hebt het of je hebt het niet', maar van gradatie: je hebt het in meer of mindere mate. De vergoedingsregeling dyslexie is er alleen voor die leerlingen tussen de 7 en 12 jaar in het basisonderwijs die dyslexie in ernstige mate hebben en waarbij geen andere verklaringen zijn voor de gesignaleerde ernstige problemen met lezen en spellen.

Ernstige dyslexie en de rol van school

Dyslexie is een hardnekkig probleem. Ondanks intensieve begeleiding gaat de leerling onvoldoende vooruit. Dit wordt didactische resistentie genoemd. Voor het kunnen vaststellen van dyslexie, is het belangrijk dat de begeleiding op school op 3 niveaus effectief is vormgegeven. Zie hiervoor ook de documenten van het Nederlands Kwaliteitsinstituut Dyslexie (NKD) (bijlage 1).

Zorgniveau 1: Dit betreft het basisaanbod in de groep. Het bieden van goed lees- en spellingonderwijs staat hierbij centraal. Denk hierbij aan de hoeveelheid tijd die voor lezen en spelling is ingepland, de kwaliteit van de instructie en het klassenmanagement. Ook het juiste gebruik van effectieve methoden en inzet van een leerlingvolgsysteem vallen hieronder.

Zorgniveau 2: Indien een leerling uitvalt, dient er extra zorg ingezet te worden. De leerkracht signaleert uitvallers en biedt hier extra begeleiding op. Het lees- en spellingonderwijs wordt voor deze leerling geïntensiveerd. Dit betekent meer instructie, meer leertijd en meer oefentijd. Dit geldt voor zo'n 25% van de leerlingen. Deze interventieperiode duurt 20-24 weken met een tussenevaluatie bij 10-12 weken.

Zorgniveau 3: Indien een leerling na een periode van extra begeleiding op ondersteuningsniveau 2 nog steeds te weinig vooruitgang laat zien, moet er intensieve begeleiding geboden worden op ondersteuningsniveau 3.

- Hierbij gaat het om specifieke interventies uitgevoerd buiten de klas individueel of in een kleine groep (maximaal 4 leerlingen).
- De hulp moet uitgevoerd en/ of expliciet ondersteund worden door de zorgspecialist in de school.
- Er moet gewerkt worden met een effectieve remediërende methode.
- De hulp moet doelgericht ingezet worden en gericht zijn op de hiaten in de ontwikkeling. Aan deze begeleiding moet een foutenanalyse ten grondslag liggen.
- De begeleidingstijd moet uitgebreid zijn met minimaal 3 x 20 minuten en moet bovenop de begeleiding op ondersteuningsniveau 1 en 2 plaatsvinden.
- De intensieve begeleiding moet in twee periodes van 10 tot 12 weken geboden worden. Tussen beide metingen moet een tussenmeting plaatsvinden (zie bijlage 2).

Zorgniveau 4: Leerlingen die voldoen aan de criteria van achterstand, ondanks intensieve begeleiding onvoldoende vooruit gaan en waarbij geen alternatieve verklaringen zijn voor de gesignaleerde problemen, kunnen in aanmerking komen voor diagnostisch onderzoek naar ernstige dyslexie. Deze leerlingen kunnen worden aangemeld bij de poortwachter dyslexie.

Om het criterium van achterstand aan te tonen, moeten er genormeerde en gevalideerde toetsinstrumenten op de hoofdmeetmomenten zijn afgenomen. Een leerling moet drie keer achter elkaar zeer zwakke scores behaald hebben op technisch lezen en/of spelling. Omdat het eerste

Ondersteuningsplatform Land van Cuijk

hoofdmeetmoment plaatsvindt in januari/februari van groep 3, kan doorverwijzing niet eerder plaatsvinden dan na het derde hoofdmeetmoment in januari/februari groep 4.

De achterstand moet zodanig zijn dat een leerling voor vergoede zorg kan worden aangemeld. De volgende scores gelden hierbij als richtlijn:

- Technisch lezen: 3x een V- of E score (zwakste 10%) of
- Technisch lezen: 3x een V- of lage D score (zwakste 16%) en Spelling: 3x een V- score of E score (zwakste 10%).

Alleen met spellingproblemen komt een leerling niet in aanmerking voor de vergoedingsregeling dyslexie. Indien er sprake is van een doublure in groep 3 of hoger, mag de (vaardigheids)score van een leerling worden beoordeeld tegen de normtabel van een toetsmoment een jaar later. De leerling maakt wel de toetsen behorend bij het niveau waarin hij/zij zit.

Stappen werkwijze poortwachter

Een leerling kan binnen Land van Cuijk alleen in aanmerking komen voor vergoede dyslexiezorg als de aanmelding conform de werkwijze die hieronder beschreven staat verloopt.

Als bij een leerling wordt voldaan aan de voorwaarden, dienen school en ouders de aanvraag in bij de poortwachter dyslexie van het Land van Cuijk. Ouders vullen het 'aanmeldformulier dyslexie' in en de school vult het 'leerlingdossier dyslexie' in. De poortwachter beoordeelt het leerlingdossier en kijkt of er wordt voldaan aan de criteria. Alleen bij een vermoeden van ernstige dyslexie kan een leerling in aanmerking komen voor vergoed onderzoek en behandeling. De poortwachter informeert ouders en school over het genomen (negatieve of positieve) besluit en de onderbouwing hiervan. Als na beoordeling blijkt dat een leerling in aanmerking komt voor vergoede dyslexiezorg, krijgen ouders van de gemeente een beschikking toegestuurd. Indien er sprake is van een negatief advies wordt er geen beschikking afgegeven.

Het is voor ouders mogelijk bezwaar te maken tegen het besluit van de gemeente. Op de beschikking staat de wijze waarop bezwaar kan worden gemaakt. Bij een negatief advies van de poortwachter dienen ouders aan te geven bij de poortwachter of ze een officieel besluit van de gemeente willen ontvangen. Indien dit het geval is, zal de poortwachter de gemeente op de hoogte stellen. De gemeente zal ouders vervolgens een document toesturen met daarop het negatieve besluit en de wijze van bezwaar maken.

Onderzoek en behandeling ernstige dyslexie

Met de positieve beschikking en het leerlingdossier gaan ouders naar een zelfgekozen dyslexie zorgaanbieder (mits gecontracteerd door de gemeente). Het overzicht van gecontracteerde zorgaanbieders staat in bijlage 3.

De zorgaanbieder zal vervolgens diagnostisch onderzoek verrichten om vast te stellen of er bij de leerling sprake is van dyslexie. Alleen indien er ernstige dyslexie wordt vastgesteld, komt de leerling in aanmerking voor vergoede behandeling. Als er wel sprake is van dyslexie, maar in lichte vorm, dan wordt behandeling niet vergoed.

Indien uit het onderzoek naar voren komt dat behandeling geïndiceerd is, stemt de zorgaanbieder goed met ouders en school de behandeling af.

Als er uit het onderzoek geen ernstige dyslexie naar voren komt, heeft de leerling geen recht op behandeling. De zorgaanbieder bespreekt het onderzoek met ouders en school (na toestemming van ouders). De resultaten uit het onderzoek kunnen gebruikt worden voor het verder afstemmen van de aanpak op school. Eventueel kan ook advies vanuit het bestuur en/of het ondersteuningsplatform Land van Cuijk worden aangevraagd.

Ondersteuningsplatform Land van Cuijk

Geen ernstige dyslexie, maar mogelijk wel dyslexie?

Indien ouders en/of school vermoeden dat er sprake is van dyslexie, maar er wordt niet voldaan aan de criteria voor de ernst en/of er is sprake van bijkomende problematiek, kunnen ouders op eigen initiatief een onderzoek laten uitvoeren. Dit komt echter wel voor eigen rekening.

We hopen u voldoende geïnformeerd te hebben.

Poortwachters dyslexie Land van Cuijk

Ondersteuningsplatform Land van Cuijk

Bijlage 1: Relevante websites

De documenten van het NKD worden als richtlijn gebruikt bij de beoordeling van de leerlingdossiers door de poortwachter. Scholen dienen zich aan deze voorschriften te houden voor de onderbouwing van de aanvraag.

Informatie over invulling van ondersteuningsniveau 2 en 3

<https://www.nkd.nl/app/uploads/2019/02/2019-Handreiking-voor-de-invulling-van-ondersteuningsniveau-2-en-3-versie-2.pdf>

Informatie over de vergoedingsregeling EED

https://www.nkd.nl/app/uploads/2019/02/2019-Leidraad-vergoedingsregeling-dyslexie-versie-2.0.pdf*

Informatie over doublures en comorbiditeit

https://www.nkd.nl/app/uploads/2017/11/richtlijn_comorbiditeit.pdf

<https://www.nkd.nl/app/uploads/2018/02/20180205Richtlijn-Omgaan-met-doublureskatern.pdf>

Algemene informatie en praktische documenten

<https://www.dyslexiecentraal.nl/>

<http://www.stichtingdyslexienederland.nl/images/publicaties/Richtlijn-diagnostiek-dyslexie-en-hoogbegaafdheid-DEFINITIEF.pdf>

Ondersteuningsplatform Land van Cuijk

Bijlage 2: Schema meetmomenten

Actie	Toelichting	Vervolgactie onderwijs en begeleiding
Hoofdmeting 1	Afname van gestandaardiseerde genormeerde toetsen op de hiervoor geschikte momenten. Foutenanalyse en kwalitatieve analyse van lees- en spellinggedrag.	Effectief leesonderwijs op zorgniveau 1. In elk geval krijgen leerlingen die tot de 20-25% zwakste behoren extra begeleiding op minimaal zorgniveau 2
(tussenmeting)	Er vindt eventueel een tussenmeting plaats om de effecten van de begeleiding in beeld te brengen.	
Hoofdmeting 2	Afname van gestandaardiseerde genormeerde toetsen op de hiervoor geschikte momenten. Foutenanalyse en kwalitatieve analyse van lees- en spellinggedrag.	Effectief leesonderwijs op zorgniveau 1. In elk geval krijgen leerlingen die tot de 20-25% zwakste behoren extra begeleiding op minimaal zorgniveau 2. Leerlingen die tot de zwakste 10% behoren, krijgen begeleiding op zorgniveau 1, 2 en 3.
Tussenmeting	Na een periode van 10-12 weken intensieve begeleiding vindt er een tussenmeting plaats. Scores van een leerling worden vergeleken met de scores van hoofdmeting 2 om het effect van de begeleiding te bepalen. Foutenanalyse en kwalitatieve analyse van lees- en spellinggedrag.	Aanpak evt. aanpassen naar aanleiding van de tussenmeting.
Hoofdmeting 3	Afname van gestandaardiseerde genormeerde toetsen op de hiervoor geschikte momenten.	Effectief leesonderwijs op zorgniveau 1. In elk geval krijgen leerlingen die tot de 20-25% zwakste

Ondersteuningsplatform Land van Cuijk

	Foutenanalyse en kwalitatieve analyse van lees- en spellinggedrag.	<p>behoren extra begeleiding op minimaal zorgniveau 2.</p> <p>Leerlingen die tot de zwakste 10% behoren krijgen begeleiding op zorgniveau 1, 2 en 3.</p> <p>Bepaald wordt welke begeleiding een leerling nodig heeft op school en of een leerling in aanmerking komt voor doorverwijzing naar de dyslexiezorg.</p>
Doorverwijzing naar de dyslexiezorg	<p>Een leerling komt voor doorverwijzing in aanmerking als:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De score op 3 achtereenvolgende hoofdmetingen een E of V- score voor lezen is (zwakste 10%) OF - een lage D score (zwakste 16%) voor lezen en een E of V- score (zwakste 10%) voor spelling. - De begeleiding op alle niveaus voldoet aan de criteria. 	<p>Ook tijdens en na de behandeling krijgen leerlingen extra begeleiding op school.</p> <p>De begeleiding wordt afgestemd met de zorgaanbieder.</p>

Nb. De hoofdmetingen vinden plaats in januari/februari en mei/juni. De tussenmeting in oktober/november of april. De eerste meting waarop een leerling leesuitval laat zien, geldt als hoofdmeting 1. Dit kan halverwege groep 3, eind groep 3 of later zijn.

Ondersteuningsplatform Land van Cuijk

Bijlage 3. Gecontracteerde zorgaanbieders Dyslexie Land van Cuijk

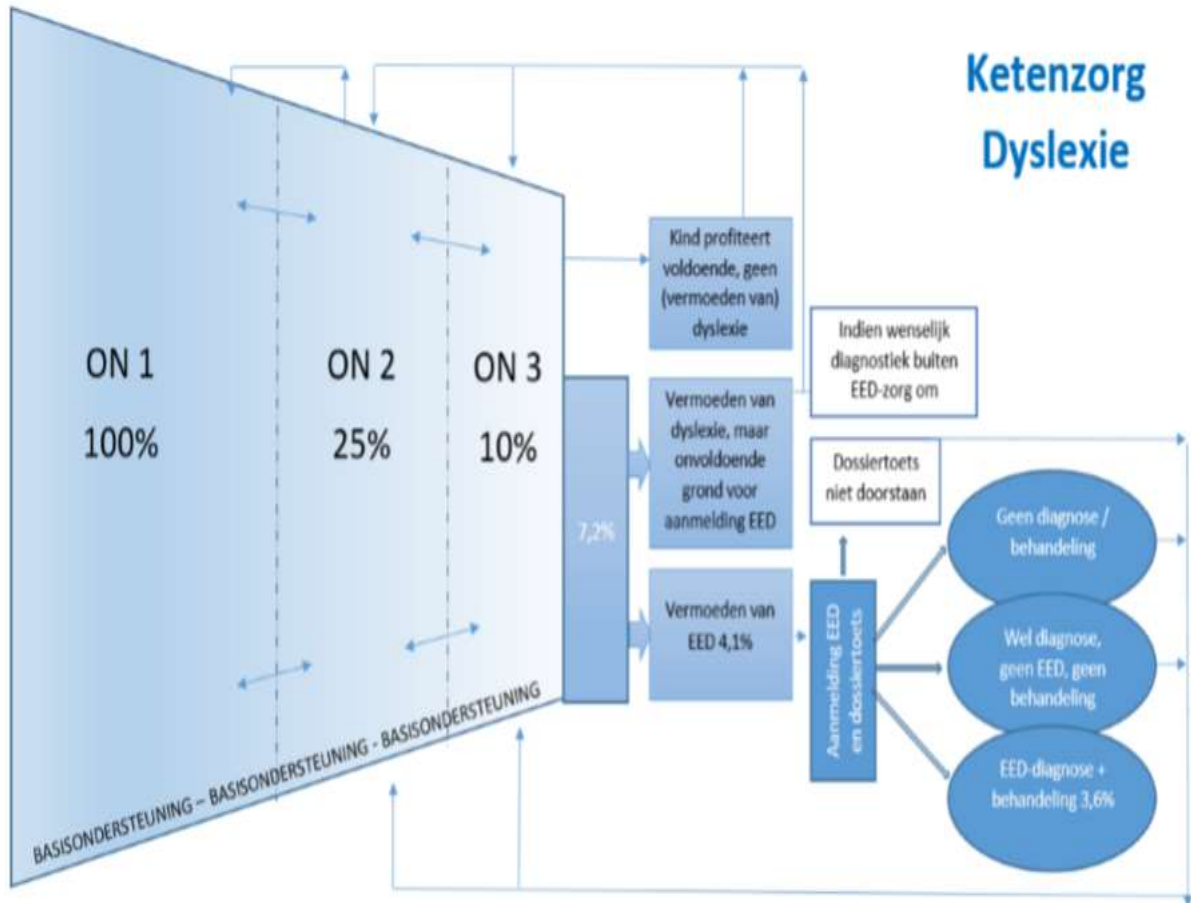
- Opdidakt (www.opdidakt.nl)
- RID Regionaal Instituut Dyslexie (www.rid.nl)
- OPM (www.opmijmegen.nl)
- Marant (www.marant.nl)
- VKPS (www.vkps-studiebegeleiding.nl)

Ondersteuningsplatform Land van Cuijk

Bijlage 4. Stroomschema 'Ketenzorg Leesproblemen en Dyslexie'

Figuur 1: Stroomschema 'Ketenzorg Leesproblemen en Dyslexie' (bron: www.swrijnstreek.nl)

